

traq «mailet; marteau de forgeron»: l'ètimon del cast. *matraca* (DECH), també en RMa: «*matraqa* «malleus (189)», «martellus (467)». Semànticament igual a l'arànes, ribag. i gc. *malh* 'gran pic rocós'.

¹ El publicador ha imprès *Millars* però advertint que la vocal és «dubtosa»; potser més aviat *e*, car opina: «també pot dir *Nulles*». El context, però, ho mostra absolutament allunyat de *Nulles* i de *Millars*; i palesament coincident amb el gran i antic mas de *Millers* (*milés*), pel qual he passat diverses vegades (1925, 1929, 1955 etc.). Allí damunt hi ha les moles que dic, també el gran penyal del Cavall-Bernat; i crec recordar-hi també un *Caixer*. En el Regatxol, també bastant a prop de tot això, i allà on ja s'obre cap a Beselit, hi ha l'enorme Mola de *Maclac*. També fóra concebible que pronunciant-hi els moriscos *l* en lloc de *-r-* (consonants que confonien) **Mailak* (< *Matrac*), s'hagués tornat *maklák*, amb *kl*, articulació més fàcil que un *tl* en el nexa explosiu *tl*.

ALMATRET

Poble de les Garrigues, a l'O. de Maials, i ja prop de Flix i de la Granja d'Escarp.

PRON. MOD. *Almatrét* a Maials, a Almatret mateix i a les Garrigues, però *Aumatrét* a la Ribera, Ribarroja etc., 1920. Gentilici: *matrussos* a Maials, Llardecans, *almatrés* Ribarroja (i sobrenom *beats*), 1920. «(Vinc d)el *Matrét*» Llardecans, 1935; *aumatrét* Flix, 1935.

DOC. ANT. *Almatrà* 1359, el «loch de --- *Lo Matrà*» (15 focs) va citat junt amb «*Vimpeli*, *Montoliu*, *Vinfaro*, *Torregrossa*, *Matxarra*» [= *Matxerri*]: context que assegura la identificació de *lo Matrà* amb *Almatret* (*CoDoACA* XII, 19). Potser llavors era encara un territori poc poblat, car segons una tradició (recollida pel B. C. E. C. XVIII, 104-5) el poble nasqué de l'oferta de terres que féu el Marqués d'Aitona a deu famílies d'*Amviure* [que deu ser *Biure* de Les Piles, alt Gaià]; ara bé, com que el Marquesat d'Aitona fou creat el 1581, segons llegim, degué ser després del S. XVI.

Almatret Madoz, Rocafort, GGC p. 153.

ETIM. La donà ja l'*AlcM*; i jo la vaig explicar i documentar millor en *Top. Hesp.* I, 117: de l'ar. *matrad* «endroit où l'on chasse, où l'on poursuit le gibier», usat per Ibn al Khatib (Dozy, *Suppl.* II, 34b); derivat de l'arrel ben coneguda *trd* «courir après qn.» (Dozy), «chasser du gibier» (Beaussier); arrel també registrada per RMa («expellere, coire» 135.377, 298). La pron. vulgar *matràd* donà *Almatret*; i coexistent-hi una pron. àrabiga més cultista *matràd* en resultà *al-matrà* o *lo Matrà*. Madoz subratlla com en el seu terme es troba «abundante caza de toda especie»; i ja a Bna. jo havia sentit molt a parlar de grans caceres que s'organitzaven per anar-hi, entre gent de fusell i cartutxo (1955 etc.).

Un cogn. *Albatret* que lleigeixo en un capbreu de Rialb, de l'a. 1603 (16r., 17v.) potser resultà d'encreuament entre aquest nom i el del vef *Albatàrrec*.

Almatzén, antiga heretat prop de Biar. «Castell de Biar i de l'heretat de *Almacem*, situada allà prop» 1275-6 (MtzFdo., *Doc. Val. ACA* I, 1930). Sembla ser el mateix un *Almatzén* citat junt amb *Garmoixent* l'a. 1273 (MtzFdo., *op. cit.* I, 1527), encara que Garmoxent sembla que era més al N. cap a Moixent-Font Figuera (però hi ha espai molt desert entremig). De l'ar. *mağzin*, amb variant vg. *mağzim*, d'on ve el cat. *magatzem*.

¹⁰ *Almèdia*, V. Almeida *Les Almedines*, pron. *aumèdines*, pda. de Vinebre (XIII, 59.21), de l'ar. *mādīna* 'ciutat'.

ALMEDIXER NL antic (maestr.) te. Vilanova d'Alcolea,¹ del qual tractarem junt amb *Almexixer* i *Almàxara* castell i lloc antic prop de Sogorb. *Almedixer* consta en doc. de 1245 (BSCC XIV, 297): si es tractés d'aquest nom sol i el tinguéssim més documentat, pensariem que pot venir d'un compost àrab format amb ²⁰ *al(a)m* 'edifici' (com en *Aumallutx*, vol. I, 56, i *DECat* I, 495b: *alm al-lūğ*), combinat amb *dīšār* «mansió» (que amb variant *ğīšār* hem vist en *Aleixar*, *Aljares*): compost, *alm ad-dīšār*, seria 'edifici on es fa la parada'.

²⁵ Però sobretot essent una dada solta i poc confirmada, convé tenir en compte, alhora, *Almexixer*, que figura en el *Rept.* com castell prop de Sogorb (p. 370); és clar que aquest és inseparable d'«*Almàxara* despoblado junto a Segorbe» que Asín (*Contr.* 67) iguala raonablement amb el murc. *almajara* «plantío de árboles» —en val. *almàxera* id.—, dels quals s'ha tractat detingudament en el *DECat* I, 213 i *DECH* I, 181a 45ss. Ja pel fet de sostenir-se aquests noms de Sogorb amb el mot viu *almàxera/almajara* 'planter', els hem de donar crèdit preferent; i la forma del *Rept.*, *Almexixar* (al costat del nom contigu *Almaxara* i de la paraula viua *almàxera*), presenta els aires i tot l'aspecte d'un plural fracte àrab. Sens dubte l'ètimon és *māš-ğar* 'planter, sementer', que forma el plural *mašāğir*. Hi ha imela de la ā: imela que, pel fet d'estar enclosa la vocal entre les tres palatals š, ġ, i, arriba al grau extrem (j) de la imela granadina.

Precisament aquí tenim el nom *Almejjjar* repetit a la prov. de Granada, i ja amb grafies del temps dels moros; i Simonet féu a saber (Asín, *Contr.* 68) que aquest nom apareix en les escriptures àrabisques de la casa marquesal Campotéjar, amb la grafia *maḥāšir*; diu que és sense vocalitzar, per tant hem d'entendre que és «Asín» o la mà pecadora del seu nebot Oliver, qui hi ha posat els punts diacrítics de les vocals; jo crec que també hi hauria hagut de posar punt a sota de la consonant que ell creu un *h*, car si fos una aspirada no s'hauria pogut tornar la recent *j* castellana moderna, en el nom granadí, i menys encara la *x* d'*Almexixer* del *Rept.* (val. *almàxera*, sogorbí *Almaxara*); segurament era un *ğim* i no un *ha*, lletres idèntiques (en l'alfabet àr.) però amb punt a sota, i no pas sense punt. Rebutjo, doncs, per a aquest mot la interpretació i etimologia d'Asín «*al-maḥāšir* 'las reuniones'»; i, puntuant *al-mağāšir*, hi hem de veure metàte-